

ŽENIJNÍ OPATŘENÍ K LIKVIDACI VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ NA TERITORIU STÁTU

Velkou pozornost při zajišťování obrany a ochrany teritoria státu věnujeme možnostem působení nepřátelských vzdušných výsadků. Vzhledem k současné organizaci a počtům vojsk NATO v Evropě i charakteru možných cílů na našem území nepřítel pravděpodobněji použije taktické a operačně taktické výsadky a diverzní skupiny.

Taktické vrtulníkové výsadky v síle čety až roty, výjimečně do dvou praporů, použije k ovládnutí objektů a úseků terénu v bližší taktické hloubce. Operačně taktické výsadky v síle výsadečného praporu až brigády můžeme očekávat, že použije do hloubky 150 km, operačně strategické výsadky do hloubky 500 km.

Taktické vrtulníkové výsadky vysazuje nepřítel před čela útočících vojsk k ovládnutí soutěsek, významných křižovatek a uzlů, důležitých přechodů přes terénní překážky apod.

Operačně taktické výsadky používá nepřítel s cílem ovládnout a udržet důležité prostory v týlu, ničit významné objekty a uzly a přehrazovat směry přesunů vojsk k frontě.

Činnost diverzně průzkumných výsadků můžeme předpokládat na celém teritoriu. Jejich působení (při čemž mohou použít i jaderné miny o malém tritlovém ekvivalentu, biologické a otravné látky) bude zaměřeno na narušování dopravy ničením komunikačních objektů, vyřazování energetických zařízení, spojů apod.

Výhodné prostory pro jejich činnost jsou zejména na východní polovině státu. Ze současné organizace vojsk potenciálního nepřítele můžeme usoudit, že na území státu bude postupně vysazeno 50–80 diverzních skupin.

Celková hodnota všech vysazených výsadků na území ČSSR může dosáhnout 8–10 tisíc osob.

Z charakteru bojové činnosti výsadků a způsobů boje s ním vyplývá vysoký význam **ženijního zabezpečení**, které zvláště v některých případech může mít rozhodující význam pro znemožnění splnění důležitých úkolů nepřátelského výsadku a pro vytvoření podmínek vlastním vojskům při jeho likvidaci.

V období **před možným vysazením** taktických a operačních výsadků vrtulníkových, přistávacích a padákových je potřebné zřídít na vytypovaných plochách vysazení protivýsadkové zátarasy, jejichž cílem je úplně nebo částečně znemožnit vysazení, narušit časový průběh vysazení, zničit nebo poškodit výsadkovou techniku a tím vytvořit podmínky pro účinnější likvidaci výsadku.

Po vysazení výsadku a zasazení vlastních jednotek k jeho likvidaci budou se úkoly ženijního zabezpečení přibližovat k úkolům souhlasným ve střetném boji a likvidaci obklíčeného uskupení nepřitele.

V první řadě půjde o zatarasování, a to zejména formou manévru zátarasy a ničení komunikací na směrech k dosažení lokalizace prostoru vysazení a znemožňování manévru vysazených jednotek. Účinnost zatarasování bude záviset zvláště na rychlosti realizace. Proto je žádoucí, aby ženijní jednotky byly k tomuto účelu vybaveny minovací technikou zejména pro mechanizované minování a pro případ nutné potřeby mohly manévrovat zátarasy s využitím vrtulníků vybavených minovacími zařízeními. Především bude potřebné přehradit zátarasy směry pronikání vysazených jednotek, po jejich lokalizaci přehradit všechny významnější směry odchodu, s důrazem na směr možného spojení s vojsky nepřitele, které útočí čelně. To bude vyžadovat organizaci několika prvků manévru zátarasy, podle síly výsadku a terénních podmínek 3—4, o kapacitě zásahu 500—1000 m.

Úspěšná a rychlá likvidace vzdušného výsadku bude vyžadovat i odtarasování. Ke splnění jednoho z hlavních cílů výsadku, tj. udržení důležitého prostoru do příchodu vlastních vojsk, budou jednotky výsadku vykonávat zatarasovací práce, zejména povrchové pokládání krátkých smíšených minových polí, ničit komunikační objekty na směrech a zřizovat lesní závaly a závaly v osadách. Lze očekávat i použití nástrah a ničení komunikačních objektů v době průjezdu našich jednotek.

Tato činnost výsadku vyžaduje pečlivý ženijní průzkum a včasná opatření k překonání možných zátarasů. Vzhledem k tomu, že výsadek bude mít v tomto směru pouze omezené možnosti, zvláště s ohledem na obtížné zásobování zatarasovacími materiálem, můžeme předpokládat pouze krátké úseky výbušných zátarasů, které budeme moci ve většině případů obejít. Při intenzivnějším zatarasování a pro případ nutnosti zřídít průchody, je žádoucí vybavit tankové jednotky návěsnými odminovacími zařízeními. Mimo to musí být k odtarasování a k zřizování průchodů v zátarasech připraveny ženijní jednotky s využitím výbušných prostředků i ručního způsobu.

Úkolem ženijního zabezpečení **likvidace vzdušného výsadku** bude i zabezpečení pohybu a manévru vojsk určených k jeho likvidaci. Přístupové směry k prostoru vysazení mohou být technicky obtížné svými přirozenými terénními vlastnostmi, přetnuty menšími i většími vodními toky, rozbahněny po předchozích záplavách zničených vodních děl a po použití jaderných úderů. Základním předpokladem pro úspěšné ničení nepřátelského vzdušného výsadku je nedopřát mu čas na organizaci vlastní bojové činnosti. To vyžaduje zabezpečit rychlý manévru vojsk k prostoru činnosti výsadku. Vzhledem k možné dislokaci vojsk teritoria, která bude vycházet ze státoprávního uspořádání a administrativní organizace republik, bude se potřeba přesunů vojsk k prostoru činnosti

nepřátelských výsadek pohybovat ve vzdálenostech 20—80 km. Délka těchto přesunů, s ohledem na potřebnou rychlost, vyžaduje, aby v sestavě vojsk teritoria byly trvale začleněny ženijní prvky zabezpečení pohybu. Při jejich organizaci a technickém vybavení bude potřebné důsledně vycházet z konkrétních geografických podmínek krajů tak, aby tyto prvky byly schopny zabezpečit rychlé překonávání všech terénních překážek i překážek vzniklých bojovou činností nepřítele v tempu odpovídajícím rychlosti přesunu vojsk teritoria. V některých terénech méně komplikovaných krajích postačí zařadit ženijní techniku k překonávání překážek do vševojskových jednotek teritoria, např. mostních tanků, radlic BTU apod. V krajích se složitou konfigurací terénu bude žádoucí vytvořit k plnění tohoto úkolu zvláštní ženijní jednotky.

Specifickým úkolem ženijního zabezpečení teritoria bude **likvidace následků** činnosti výsadek a diverzních skupin nepřítele.

Půjde v první řadě o úplné odstranění výbušných zátarasů použitých výsadek k ochraně prostoru vysazení a bojové činnosti. Vzhledem k tomu, že výbušné zátarasy výsadku nebudou časté a převážná většina z nich bude položena povrchově, nebude tento úkol ve většině případů rozsáhlý. Může jej však plnit pouze ženijní vojsko, a to zejména z hlediska nutných znalostí k desadjustaci min a další manipulace s nimi.

Vysoce speciálním úkolem ženijního zabezpečení teritoria, z hlediska pohybu a manévru, bude desadjustace silničních objektů připravených k ničení výsadek a zvláště diverzními skupinami. Předpokládáme, že tento úkol se bude soustřeďovat zejména na komunikační objekty přes významné vodní překážky a na takové komunikační objekty, jejichž objížďka nebo obnova je složitá. Desadjustace těchto objektů vyžaduje odstranit nálože a celé roznětové sítě. Můžeme očekávat položení nástrah, zapojení na ořesové spínače a auto-destrukce při neodborných zásazích do roznětové sítě nebo při odstraňování jednotlivých náloží. Tento úkol mohou plnit pouze jednotky ženijního vojska teritoria.

Výsadky a diverzní skupiny potencionálního nepřítele budou k plnění svých úkolů používat i jaderné miny malých kilotonází.

Do oblasti likvidace následků bojové činnosti výsadek náleží i odstranění následků na ničených komunikačních objektech.

Tato problematika se nijak neliší od poškození jinými druhy prostředků ničení, avšak může počet těchto poškození nebo zničení podstatně zvětšit.

Používání jaderných min v armádách NATO, zejména v armádě USA a NSR, je běžným jevem. V současné době jsou k tomuto úkolu připraveny nejen speciální ženijní jednotky armády USA, ale i speciální ženijní jednotky bundeswehru.

Jaderné miny mohou na cizím teritoriu přepravit a uložit

- pozemní vojska bojovou činností,
- operačně taktické nebo taktické výsadky,
- výsadkové diverzní skupiny.

Jaderné miny uložené činností pozemních vojsk a taktických výsadek v příhraničním pásmu budou zneškodňovat speciální ženijní jednotky polních vojsk. Tento úkol nebudou řešit.

Operačně taktické výsadky a výsadkové diverzní skupiny budou používat jaderné miny jako prostředek ke splnění stanovených úkolů, z nichž vyniká zejména narušování manévru, přesunů a přeprav v hloubce teritoria.

Vycházíme-li z potenciálních možností pravděpodobného nepřítele i pravděpodobného zámyslu bojové činnosti proti naší republice, můžeme očekávat postupné vysazení 2–3 operačně taktických výsadek v hodnotě praporu až brigády. Podle současných norem mohou být vojska této hodnoty vybavena 4–9 jadernými minami.

Diverzní výsadekové skupiny mohou být vysazeny v celkovém počtu 50–80 a podle konkrétních úkolů budou vybaveny 1–2 jadernými minami. Celkem můžeme očekávat na území teritoria použití 80–170 ks jaderných min (s vyloučením příhraničního pásma).

S ohledem na obtížnost vzdušné přepravy a zejména přepravy z prostoru vysazení do místa použití budou výsadky protivníka využívat převážně jaderné miny malých kilotonáží. Ze známých jaderných min může nepřítel pro tento účel použít typ:

a) XM-129 (SADM) o kt 0,02, celková váha 27 kg, je konstruována jako diverzní prostředek. Je dopravována v úplném stavu, hermeticky uzavřená s možností použití pod vodou až do $H = 60$ m. Uložení do připravovaného prostoru trvá 1–3 minuty. Nemá dálkové ovládání, lze ji časovat v rozmezí od 5 minut do 48 hodin.

Je dopravována ve 3 typech obalů:

- XH-911 pro nošení na zádech,
- XH-912 pro shoz z vrtulníku nebo letadla,
- XH-913 pro přepravu na větší vzdálenosti.

b) XM-127 (NADM) o kt 0,75; 2,5; 11,0 — má charakter střední JM, celková váha 136 kg, je uzpůsobena k přenášení osobami, nelze ji použít pod vodou. Aktivizuje se rádiem po vodičích, lze ji časovat v rozmezí 7 minut — 48 hodin. Její použití lze předpokládat v rámci bojové činnosti takticko-operačních výsadek, diverzními skupinami výjimečně.

c) Z dalších typů jaderných min, jejichž takticko-technická data ještě zcela neznáme, připadá pro použití takticko-operačních výsadek a diverzních skupin typ XM-166 o kilotonáži 0,75.

Z uvedených faktů vyplývá, že v hloubce státního území mohou vojska nepřítele použít převážně jaderné miny o mohutnosti 0,02 až 0,75 kt, výjimečně do mohutnosti 11 kt.

Velká četnost možného použití jaderných min se může nepříznivě odrazit v dalším zvýšení ničení komunikačního systému a přeprav, narušením vodních děl, energetických zařízení a důležitých průmyslových závodů a způsobit rozsáhlé radioaktivní zamoření terénu.

Průzkumem výskytu jaderných min a zjišťováním jejich míst uložení se na území teritoria musí zabývat všechny složky obrany a ochrany teritoria. Jde zejména o včasné zjištění pravděpodobného prostoru uložení jaderné miny. Tento úkol musí plnit polní i teritoriální jednotky určené k likvidaci takticko-operačních výsadek a diverzních skupin nepřítele.

Podrobný průzkum místa uložení jaderné miny mohou vést pouze speciální ženijní jednotky. Jejich úkolem je:

- zjistit místo přímého uložení jaderné miny,
- upřesnit typ uložené jaderné miny,
- učinit opatření k znemožnění její aktivace.

Podrobný ženijní průzkum vede ženijní průzkumná hlídka v síle do družstva a chemická průzkumná hlídka. Lze jej vést na vozidlech nebo s použitím

vrtulníků. Metoda práce ženijní a chemické části podskupiny pro průzkum se neliší od zásad stanovených v Žen-7-2, hlava 12. Pouze v omezené míře, při použití JM typu XM-127, může využít rádiový průzkum na kmitočtu 30 — 76 a 38 a 54,9 mgc.

Jaderné miny použité v rámci bojové činnosti takticko-operačního výsadku zneškodňují „skupiny k zneškodňování jaderných min“. Jejich složení a činnost popisuje služební předpis Žen-2-7, hlava 12.

K zneškodňování jaderných min položených výsadkovými diverzními skupinami, které nebudou zpravidla bráněny skupinou „ochrany“, je dostačující organizovat „skupinu pro zneškodňování jaderných min“ bez vševojskové části podskupiny pro průzkum, nebo při jejím podstatném omezení. Vzhledem k pravděpodobnému výskytu zejména jaderných min neřízených, u kterých nemůžeme vyřadit iniciaci vnějšími opatřeními (použití stínící sítě, generátoru místního zničení, přerušení kabelové a zničení kabelových komor), bude dostačující organizovat skupinu pro zneškodňování jaderných min v sestavě jednoho speciálního ženijního družstva, které by plnilo úkoly podskupiny pro průzkum i podskupiny pro ničení, při zachování hlídky chemického a radiačního průzkumu. Materiální vybavení obou skupin soustředíme do jedné. Metodiku práce skupiny usměrníme k rychlému vyhledání jaderné miny, zjištění typu a bezprostřednímu zničení. Úkoly a způsob práce nebudou se lišit od zásad stanovených předpisem.

K dosažení nutné mobility je potřebné vybavit skupiny bojovými vozidly, v nezbytných případech nebezpečí z prodlení i vrtulníky.

Složitost a význam tohoto úkolu a nutnost vysokých odborných znalostí vyžaduje řešit jeho plnohodnotné zabezpečení činnostmi speciálních ženijních jednotek.

Závěr

Použití vzdušných výsadků a diverzních skupin nepříteli k narušování vojenské a ekonomické funkce teritoria bude zcela běžným jevem. Jejich činnost, včetně použití jaderných min, může působit v hloubce teritoria značně rušivě a negativně se projevit zvláště při přesunech polních vojsk. Je nesporné, že včasná a účinná opatření ženijního zabezpečení mohou zčásti tuto negativní činnost nepříteli na teritoriu státu omezit a lokalizovat v součinnosti s ostatními ozbrojenými složkami teritoria a v dalším odstranit důsledky této činnosti, k obnovení nezbytného zachování vojenské i ekonomické způsobilosti teritoria. V tomto článku jsem uvedl některé možnosti řešení této problematiky.